

Congres Onze Taal

Taal, we gebruiken het dagelijks. We spreken, we schrijven, we lezen. Als redactie van Denkraam hebben we uiteraard speciale aandacht voor de Nederlandse taal: artikelen behoren zo goed en zo correct mogelijk gepubliceerd te worden. De Nederlandse taal is, net zoals elke andere taal, aan verandering onderhevig. Op 12 november werd door het genootschap 'Onze Taal' een congres georganiseerd hierover, met als titel: 'Taal in beweging: verval of verrijking?' Uiteraard was de redactie van Denkraam hier bij aanwezig.

Het thema van het congres had een actueel tintje. Een maand eerder, half oktober, is het nieuwe Groene Boekje verschenen, met daarin opgetekend de nieuwe spelling en spellingsregels van de Nederlandse taal. De Nederlandse taal is zeker niet de makkelijkste wat betreft correcte spelling, nieuwe en veranderende regels maken het er zeker niet makkelijker op. Het Groene Boekje stond in de belangstelling van de sprekers op het congres. "Hoe kan ik correct Nederlands spreken en schrijven, als de regels telkens veranderen?" aldus een van de sprekers.

De zaal in het Beatrix theater was goed gevuld met taalkundigen, journalisten, schrijvers en andere taalbeoefenaars en belangstellenden. De opening van het congres werd gedaan door prinses Laurentien, beschermvrouwe van het Genootschap Onze Taal. Zij sprak over het belang van goed taalgebruik en onderwijs. Tevens sprak zij over beïnvloeding van de Nederlandse taal door andere talen, iets wat binnen het koninklijk huis zeer zeker het geval is. De eerste lezing werd verricht door Her-

bert Blankesteijn, journalist van beroep. Hij sprak over het belang van correct taalgebruik en spelling, al hekelde hij het nieuwe Groene Boekje, wat volgens hem een optekening is van veelgemaakte fouten. Zeker in de nieuwe media, zoals internet, e-mail en SMS, worden veel taalfouten gemaakt en lijkt dit bijna tot een cultuur verheven te worden. "Goed is goed, en fout is fout", aldus Blankesteijn. Hij riep taalkundigen op om duidelijk en openlijk stelling te nemen tegen incorrect taalgebruik en een antwoord te geven op de vraag of de taal in beweging een verval of verrijking is.

Vervolgens was het de beurt aan diverse taalkundigen en publicisten over de ontwikkelingen in de Nederlandse taal. De alom bekende zin 'hebban olla uogala', wat doorgaans bekend staat als de eerste opgetekende zin in het (oud-)Bederlands, is geschreven in de twaalfde eeuw. Het algemeen beschaafd Nederlands (ABN) is pas eind 19e eeuw opgetekend. Dit is echter niet zo veel anders dan andere talen: de equivalenten voor het Duits en Engels zijn ook in die tijd opgesteld. Het ABN was begin twintigste eeuw de taal van de elite, vooral gebezigd door hen

die onderwijs hadden genoten. Onder andere door de invoering van het algemeen kiesrecht en de onderwijswet werd het ABN toegankelijk voor een breder publiek. Het ABN kwam

in de maatschappij en werd een middel tot sociale groei. In het laatste kwart van de vorige eeuw werd het ABN een 'democratisch ABN'. De Nederlandse taal is van iedereen geworden, de taal wordt gemaakt door iedereen die het beoefent. Het geeft vooral aan hoe relatief kort het formele taalgebruik bestaat en hoe verschillend er mee omgegaan wordt.

De Nederlandse taal wordt ook beïnvloed door andere talen. Zeker de laatste jaren

worden engelse termen kwakkeloos overgenomen in het Nederlands. Vooral het feit dat dit zo kwakkeloos gebeurt, wordt door taalliefhebbers gehegeld. Buitenlandse termen zouden alleen moeten worden overgenomen, indien er geen Nederlandse term of begrip voor gevonden kan worden. Ook is er beïnvloeding van het Turks en Marrokaans: nieuwe woorden verrijken de taal en nieuwe accenten ontstaan. Bij het Marrokaans is er sprake van een 'etnolect': een etnisch dialect. Circa vijftien jaar geleden was dit ook het geval bij de instroom van Surinamers.

Natuurlijk was er ook belangstelling voor de jongeren. Door onderwijs hebben zij toegang tot een goede beheersing van de Nederlandse taal, en de jeugd heeft de toekomst. Frapant lijkt het, dat juist de jongeren hun eigen taal spreken en dat juist dit in het algemeen wordt gezien als een verval van de taal. Een uitgebreid onderzoek op de recente CD-ROM uitgave van de Dikke van Dale wijst echer anders uit: het aantal toegevoegde 'jongeren-woorden' is vrij klein, en in enkele gevallen al weer verouderd. Veelal is er sprake van trends in de jongerentaal: trends komen en gaan. Bovendien leek in de historie de groep jongeren niet te bestaan: er waren 'kinderen' en 'volwassenen'. Doordat jongeren beter en langer onderwijs krijgen, en hierdoor meer met elkaar in contact komen, is er pas relatief kort sprake van de groep 'jongeren'. Dit laat zich ook zien in de literatuur: boeken voor kinderen zijn er al relatief lang, voor jongeren relatief kort. Er kunnen vraagtekens gezet worden bij de stelling dat de jongerentaal en

de invloed hiervan op de Nederlandse taal een verval is.

Frapant was dat de organisatie van het congres de sprekers had gevraagd hun

lezingen te voorzien van plaatjes, die aan de zaal met een 'powerpoint'-presentatie via een 'beamer' getoond zouden worden. Erg leuk voor een congres dat over taal (verval of verrijking?) gaat. Is de taal dan zo ingewikkeld onderwerp dat het moet worden voorzien van plaatjes? Gelukkig dachten de meeste

sprekers daar anders over, alhoewel de meesten toch aan het verzoek van de organisatie hadden voldaan.

De enige uitzondering was Freek de Jonge, die tijdens zijn optreden op het congres het scherm uit liet zetten omdat dit de aandacht

afleidde en hiervoor ruime bijval kreeg van het publiek in de zaal. Aan hem werd tijdens het congres de Groenman-taalprijs uitgereikt voor zijn bijdrage aan de Nederlandse taal. Freek de Jonge beantwoordde de prijs met een twintig minuten durend optreden. "Een jaar geleden kreeg ik te horen dat ik deze prijs zou winnen, twee weken geleden las ik op het programma dat ik zou optreden", aldus Freek, "dit is de meest creatieve manier om mij gratis te laten optreden." De zaal was in ieder geval blij dat hij optrad.

Andere optredens waren er ook. Onder de noemer 'Taal door de eeuwen heen' (Petra Laseur,

Helen Gerretsen, Najat Ben Abdelkarim en Merve Kaya) werd het publiek voorgesteld aan het Nederlands van de 15e, de 18e en de 21e eeuw. Het 15e eeuwse Nederlands werd van een 'vertaling' voorzien, alhoewel sommigen ook een vertaling nodig leken te hebben voor het Nederlands van de 21e eeuw. De Vlaamse zanggroep Laïs bracht in de middag een aantal oude Nederlandse teksten ten gehore.

Het was een congres met veel interessante lezingen,

vaak met de nodige portie humor. Is de vraag of de taal in beweging een verval of een verrijking is? Taal is in beweging. Taal is ook een cultuurgoed, waar correct en zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Taal in beweging leidt tot veranderingen, en hiermee ook tot veranderingen in het cultuurgoed. Men is het met elkaar eens dat met de taal zorgvuldig en correct moet worden omgegaan, maar of veranderingen een verrijking of verval is? De meningen in de zaal en onder de sprekers waren verdeeld. Uit een stemming onder het publiek bleek dat veranderingen niet noodzakelijk een verval betekend.

Tevreden loop ik deze dag met twee mederedacteuren van Denkraam de zaal uit, op weg naar de trein naar Rotterdam. Binnen de redactie zal het dilemma van wat taalkundig 'goed' is en wat 'fout' altijd blijven bestaan, mét of zonder het nieuwe Groene Boekje. Over wat 'mooi' is en wat niet, daarover zullen de meningen altijd blijven verschillen. Persoonlijk ga ik mee met het democratisch ABN: ik probeer zo goed en correct mogelijk te schrijven, maar het oordeel laat ik graag over aan u, de lezer.

Bas van Bellen.

INVERSIA